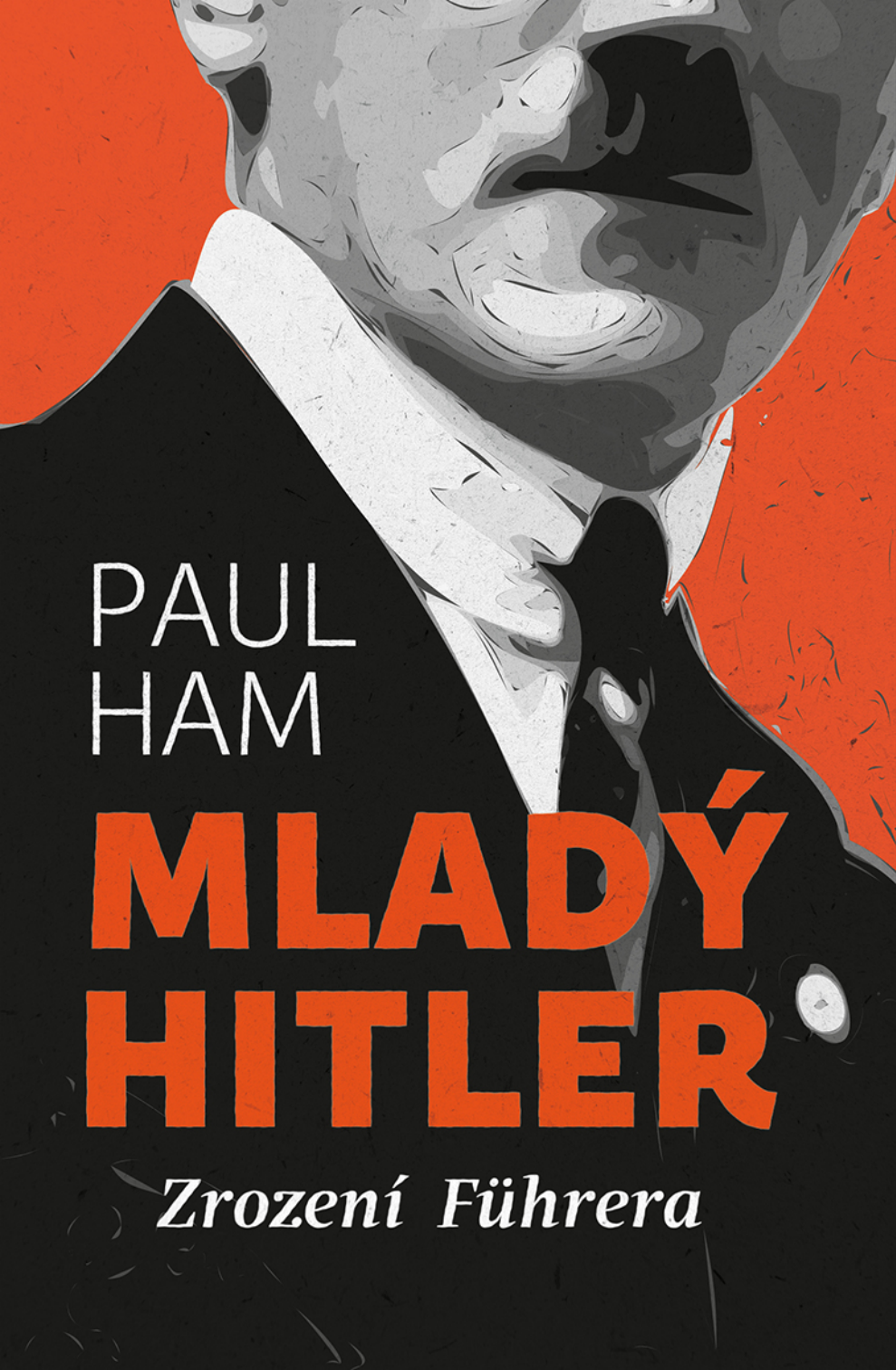

A high-contrast, stylized portrait of Adolf Hitler, rendered in shades of gray and black. He is wearing a dark suit, a white shirt, and a dark tie. The background is a solid, vibrant orange. The image has a graphic, almost posterized quality.

PAUL
HAM

**MLADÝ
HITLER**

Zrození Führera

MLADÝ HITLER

Zrození Führera

Copyright © Paul Ham 2017
First published as YOUNG HITLER
by Transworld Publishers, part of the Penguin
Random House group of companies.

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Veronika Křemenová, 2020
Cover © Daniel Pocar, 2020
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2020

ISBN 978-80-277-0554-2 (pdf)

PAUL HAM

MLADÝ HITLER

Zrození Führera

PANGEA

„Je štěstím pro stát,
když lidé nepřemýšlejí.“

Adolf Hitler

„Nic na světě není nebezpečnější
než upřímná neznalost
a svědomitá hloupost.“

Martin Luther King

Prolog

Pár souvislostí

Žádný jiný vůdce ani politické hnutí nevyužili na své cestě k moci katastrofické události v takové míře jako Adolf Hitler a nacistická strana.

Hitler by se nikdy nevypracoval z „vídeňského flákače“ (jak ho později ve vzteku nazval jeho spolupracovník Hermann Göring) na „vůdce“ bez apokalyptických následků první světové války (1914–1918). Z ubožáka bez domova se po válce stala osobnost uctívaná téměř jako spasitel. „To, co se dělo za Hitlera,“ píše historik Ian Kershaw, „se nedá pochopit, nemáme-li dostatek informací o první světové válce a o tom, co následovalo po ní.“¹

Mnohem méně jasné je, *jak* mohly zážitky z Hitlerova mládí, zvláště z doby během první světové války, zformovat z tak rozbředlého materiálu dobyvatele Evropy. Jaká záhadná směs povahy, výchovy, nešťastné náhody a příležitosti stála za zrozením jednoho z nejzvrůdnějších diktátorů dvacátého století? Stručně řečeno – co udělalo vůdce vůdcem?

Každý jedinec je výrazně formován silnými zážitky z dětství a mládí a Hitler v tomto ohledu nebyl žádnou výjimkou. Vzpomínky na západní frontu ho provázely celý život, ovlivňovaly všechny jeho myšlenky a činy a byly mu vytrvalým společníkem na jeho cestě k moci. A Hitler měl ohromnou paměť. Na rozdíl od většiny ostatních vojáků, jimž konec války přinesl úlevu a kteří toužili po návratu domů, chtěl Hitler dál bojovat, odmítal přijmout porážku a propadal hlubokému zoufalství z uzavřeného příměří. Tahle válka byla alfou a omegou jeho života, žhavým snem a tancem se smrtí.

Hitlerově *Velké válce* se však doposud nedostalo takové pozornosti, jakou by si zasloužila. Autoři životopisů mají tendenci odsouvat ji na vedlejší kolej – zpravidla ji považují jen za okrajovou záležitost nebo popisují, jak si Hitler vedl jako voják. Jak ale Hitler často sám prohlašoval, tato válka a její bezprostřední následky se staly zážitky, které nejvíce ovlivnily jeho život a měly ohromný dopad na všechno, co následovalo.² Hitlerova „první válka“ skutečně volá po přehodnocení, protože je zásadní událostí na jeho cestě k moci. Pro většinu lidí ale Hitlerova role v této válce i v tom, co následovalo po ní, zůstává tajemstvím a záhadou.

Napomohli tomu i nacističtí cenzoři a tvůrci mýtů. Poté, co byl zvolen kancléřem, dělal Hitler všechno pro to, aby utajil informace o svém mládí. Nechal dokonce popravit jednoho „obchodníka s uměním“, jenž se s ním v mládí přátelil a později mu vyhrožoval, že zveřejní kompromitující informace z jeho mladých let, kdy žil ve Vídni. Opatření, která Hitler a nacističtí propagandisté podnikali na ochranu „vůdcova“ mýtu, byla tak přísná, že vyvolávají naléhavou otázku: Kolik toho skrývali a proč?

K pochopení následujícího příběhu je vhodné připomenout některá fakta a souvislosti. Hitler se narodil v roce 1889. Bylo to období ohromného ekonomického růstu, koloniální expanze a sociálních otřesů. Devadesátá léta 19. století byla obdobím, kdy se začal chýlit ke konci takzvaný pozlacený věk. A pro pár lidí byl skutečně mimořádně pozlacený. Jak uvádí ekonom Thomas Piketty, nejbohatší desetina evropské populace vlastnila v roce 1890 téměř 90 procent celkového bohatství (a bylo tomu tak až do roku 1914). Většina zbývajících obyvatelstva žila v nesmírné bídě a neustálých obavách a dožívala se nízkého věku.

Evropské mocnosti tato sociální nespravedlnost příliš netrápila. Místo řešení domácích problémů raději obracely svoji pozornost do zahraničí, protože podlehly svodům „nového imperialismu“ a začaly

mezi sebou bojovat o vlastnictví zbývajících částí Afriky, bohatých na přírodní zdroje. „Rvačka o Afriku,“ která se odehrávala mezi lety 1870 a 1913, skončila doslova bojem všech proti všem, protože řada evropských národů chtěla část těchto domorodých území uchvátit pro sebe. Thomas Pakenham ve své knize *The Scramble for Africa* (Rvačka o Afriku) píše: „Pět soupeřících národů rozkrájelo Afriku jako koláč a spolykalo jednotlivé kusy. Do konce století otrávil vášně vzniklé v důsledku rvačky o Afriku politické klima v Evropě, dovedly Velkou Británii na pokraj války s Francií a rozpoutaly válku s Búry – nejnákladnější, nejdelsí a nejkrvavější konflikt od roku 1815.

Ze rvačky o Afriku vyšly vítězně Francie a Velká Británie, které získaly největší kořist a následně o ni vedly spory. Na Německo zůstalo jen pár zbytků a tato porážka v něm zanechala nebezpečný pocit rozhořčení. Ale ani tato čerstvě nabytá koloniální území nemohla odvrátit úpadek hlavních mocností. Britové a Francouzi cítili, že je čekají těžké časy. Německá a americká ekonomika rostly čím dál tím rychleji. Bylo jasné, že obě země budou brzy natolik silné, že ohrozí dominantní postavení Velké Británie a Francie a ukončí období jejich celosvětové koloniální nadvlády.

Podílu na celosvětovém bohatství se dožadoval také pracující lid. Nepokoje uvnitř jednotlivých zemí ohrožovaly moc společenských tříd vlastnicích kapitál. Po celé Evropě se také dělnická hnutí hlasitě domáhala svých práv a vznikaly nové socialistické a „dělnické“ strany: Sozialistische Arbeiterpartei (SAPD – socialistická dělnická strana Německa) v Německu v roce 1875, Labour Party (dělnická strana) ve Velké Británii v roce 1900 a Parti socialiste de France (socialistická strana Francie) ve Francii v roce 1902. Americká populistická (též lidová) strana, zastupující převážně zemědělce, byla nejúspěšnější během první finanční paniky v polovině devadesátých let 19. století (než splynula s demokracií).

Rostoucí ekonomický nacionalismus s sebou přinesl agresivní vlastenectví a rasovou a národnostní nesnášenlivost. Celé skupiny

lidí – národy, vyznavači různých náboženství, kmeny – byly považovány za nadřazené nebo podřazené podle masově přijaté teorie „sociálního darwinismu“. Jednoduše řečeno – evoluční teorie pokřiveně aplikovaná na lidskou společnost vedla k prohlášení, že svět bude jednou ovládat „nejčistší rasa“.

Na začátku dvacátého století vznikl mezi mladými Evropany nový myšlenkový proud zvaný sociální konzervatismus. Vyznačoval se ožívající vírou v *Boha*, *krále* (císaře nebo cara) a *zemi*. Zejména francouzští a němečtí studenti odmítali dekadenci typickou pro generaci svých rodičů a toužili po návratu *starých jistot*.⁵ Militantní nacionalismus se stal příčinou předsudků vůči etnickým menšinám. Hlavním objektem útoků a útisku se stali především Židé. Koncem devatenáctého století zahájili Rusové vůči Židům masové násilné akce zvané pogromy. Statisíce východoevropských Židů proto uprchly do západní Evropy a spousta z nich se usídlila v Německu a Rakousku-Uhersku, hlavně ve Vídni. Francouzi se k Židům chovali také nepřátelsky, ale ne tak krutě. Dreyfusova aféra (1894–1906), při níž byl nevinný židovský důstojník neprávem obviněn z velezrady, rozdělila francouzský národ a v plné šíři ukázala hloubku francouzského antisemitismu.

Krutosti odehrávající se ve vzdálených koloniích nebo situace pronásledované menšiny ale veřejnost zajímaly méně než úchvatné vynálezy věku strojů, který dosáhl svého vrcholu v letech 1890–1920: vysokánské budovy, nádherné létající stroje, moderní automobily a zbraně s doposud nevídanou ničivou silou, polévka v konzervách, radioaktivita, kinematograf (předchůdce filmového projektoru) a první vědecký důkaz o tom, že CO₂ je zdrojem globálního oteplování. Ohromující množství objevů předurčilo způsob, jakým lidé budou žít v následujících sto letech. Mocným a bohatým lidem se na začátku dvacátého století žilo krásně. A jedním z nejspolehlivějších ukazatelů pokračující prosperity byla mladá politická entita, která se sjednotila teprve nedávno a přetékala sebevědomím: „Deutschland“.

Hitlerův život nelze pochopit, pokud neporozumíme jeho oddanosti německému státu, vlasti jeho mladistvých snů. Přesahovala hranice pouhého patriotismu – byla to hluboká touha po budoucnosti ovládané Velkým Německem. V očích německých šovinistů a pruských militaristů, které Hitler tolik obdivoval, se tato vize krátce před první světovou válkou jevila jako uskutečnitelná, a dokonce nevyhnutelná.

Historické kořeny Hitlerovy vášně spadají do doby vzniku Německého císařství v roce 1871. Bylo výsledkem sjednocení šestadvaceti království, vévodství a knížectví, jež ovládala střední Evropu od porážky Napoleona v roce 1815. Pevná ruka „železného kancléře“ Otto von Bismarcka vytvořila z těchto prvků jednotný stát, jemuž po svém jednoznačném vítězství v prusko-francouzské válce (1870–1871) měli vládnout Prusové a císaři z dynastie Hohenzollernů.

Předpokládalo se, že nová Německá říše bude využívat výhody plynoucí z politické jednoty a vnitřní zóny volného obchodu (celní spolek – *Zollverein*), které měly šířit hospodářský rozvoj a prosperitu z Pruska do Bavorska. Neméně mocnými podněty napomáhajícími sjednocení byly „rasa“ a „kultura“. Německo usilovalo o pangermanismus – uznání společného státu založeného na jednotném jazyce (92 procent obyvatel mluvilo německy), náboženství (většina obyvatel se hlásila k luteránům) a výrazným národnostním cítěním. Toto cítění vycházelo z víry v nadřazenost německé kultury a velmi jasného povědomí o tom, co znamená být „Němcem“. Spíše než národnostní cítění to byla otázka charakteru, jež bylo možné vystopovat už v daleké minulosti – v době před Svatou říší římskou, v pradávném světě germánských kmenů a wagnerovské mytologie.

Velkoklepý hospodářský růst, který následoval po sjednocení Německa a trval čtyři desetiletí (1871–1913), byl podporován rychle stoupajícím počtem obyvatel, jenž v té době vzrostl ze 41 milionů

na 68 milionů. V roce 1900 předstihlo Německo Velkou Británii, která do té doby byla největší ekonomikou v Evropě, a mělo po Spojených státech druhou největší železniční síť na světě.⁶ V roce 1913 Německo nahradilo Velkou Británii v pozici největšího evropského vývozce oceli. Nové Německo také nabízelo nejprogresivnější sociální politiku v Evropě. Bismarck v 80. letech 19. století zavedl první evropský systém sociálního zabezpečení a prosadil zákony, které pracujícím lidu poskytovaly zdravotní a úrazové pojištění, dávky v mateřství a státní důchodový systém. Těmito opatřeními Německo výrazně předčilo všechny tehdejší vyspělé země.⁷ Od roku 1871 měl každý německý muž volební právo – Britové ho získali až v roce 1918. (Německé ženy získaly volební právo v roce 1918, o deset let dříve než britské ženy.)

Stručně řečeno: Třebaže Velká Británie, Francie a Rusko (společně známé pod názvem Trojdohoda) považovaly deset let před vypuknutím první světové války Německo za hrozivou tyranii (někteří historici stále přirovnávají Německo před rokem 1914 k nacistickému režimu⁸), ve skutečnosti bylo nejliberálnějším státem v Evropě s výborně fungující sociálně demokratickou stranou.

V Prusku se ovšem skrývalo autoritativní podhoubí tohoto progresivně liberálního státu. Pruská vojenská třída toužila rozšířit hranice Německa, zabezpečit říši před hrozbou Ruska a získat koloniální nadvládu v oblasti britských a francouzských držav. Počátkem 20. století neměli jejich velitelé dostatečný politický vliv, aby tento cíl realizovali. Prusové ale působili dost agresivně na to, aby provokovali státy Trojdohody k přípravám na válku. Mělo to nežádoucí a dalekosáhlé důsledky: oslabení berlínské civilní vlády a posílení pozice pruských generálů, které urychlilo vypuknutí války.

Němečtí panovníci se cítili ohroženi Ruskem, Francií a Velkou Británií. Aby předešli útoku svých domnělých nepřátel a zajistili bezpečí mladé říši, vymysleli fantastický plán „preventivní“ války, „výpad z pevnosti“.

V červenci 1914 ho Berlín spustil. Poté, co kancléř Theobald von Bethmann-Hollweg přenechal kontrolu národa armádě, prušítí válečníci *vyrobili* důvod k válce ze zvládnutelné krize na Balkáně. Atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda sám o sobě *nezpůsobil* první světovou válku o nic víc než třepetání motýlích křídel. Vražda dědice rakousko-uherského trůnu jen poskytla záminku těm v Berlíně a ve Vídni, kteří už byli rozhodnutí válku rozpoutat.⁹

Nikdo netoužil po válce se Srby více než německy mluvící menšina v Rakousku. Tvořili ji nesmírně loajální příznivci velké Německé říše – včetně Hitlerovy rodiny, která se stala součástí menšiny v několikajazyčné rakousko-uherské říši, podivném etnickém pozůstatku historických nepokojů devatenáctého století.

Stručné shrnutí těchto převratů nám pomůže pochopit, proč z mladého Hitlera, Rakušana, vyrostl vysoce oddaný stoupenec německého národa, jenž opovrhoval rakousko-uherským režimem. V roce 1815 se sešel Vídeňský kongres, aby projednal mírové uspořádání Evropy po porážce Napoleona a vytvořil volné sdružení 39 německých zemí, známých jako Německý spolek. Většinu jeho území později sjednotil Bismarck (viz výše). Byl koncipován jako předchůdce moderního státu, který později nahradí skomírající Svatou říši římskou.

Německý spolek se kvůli vnitřním sporům a protichůdným mocenským nárokům nedokázal sjednotit, a tak se zhroutil pod náporem demokratických revolucí, které se v roce 1848 přehnaly Evropou. Nakonec se rozpadl na dvě části, když jeho dva nejsilnější členové, Prusko a Rakousko, a jejich spojenci v roce 1866 vstoupili do války. Vyvrcholení starého nepřátelství, jehož kořeny lze vystopovat až do roku 1740, kdy Fridrich II. Veliký podnikl invazi do Rakouskem ovládaného Slezska, skončilo porážkou Rakouska. Vídeňská vládnoucí habsburská dynastie, vyloučená z nové německé sféry, sestavila „dualistickou monarchii“ s Uherskem formou

Rakousko-uherského vyrovnání v roce 1867. Prusko mezitím pod pevným vedením Bismarcka upevnilo svoji nadvládu nad německými knížectvími a po porážce Francie v prusko-francouzské válce v roce 1871 urychleně vytvořilo jednotný německý stát.

Jak je vidět, základní vlastností Bismarckova Německa bylo silné vnímání sebe samého jako „Němce“ ve smyslu sdílení národní – a rasové – příbuznosti. Hitlerova rodina spolu s miliony ostatních německy hovořících Rakušanů sdílela tuto zjevnou německou identitu bez ohledu na skutečnost, že žili v jiné zemi. Bylo to téměř mystické pouto, které přesahovalo politiku a hranice státu.¹⁰ A přesto byli vyloučeni z nově utvořené Německé říše a cítili se jako psanci vypovězení ze země svého původu.

Z jedenácti různých národností v Rakousku-Uhersku tvořili rakouští Němci nejsilnější etnický celek čítající 12,7 milionu lidí, což byla téměř čtvrtina celkového počtu 52,8 milionu obyvatel země, následováni Maďary (20 procent), Čechy (13 procent) a Poláky (10 procent). Etničtí Němci nikdy nepřestali toužit po návratu do vlasti a snili o dni, kdy „Velké Německo“ pojme celé Rakousko (sen, který Hitler později splnil anexí v březnu 1938, když připojil Rakousko ke třetí říši). Druhou stranou jejich germanofilie bylo opovrhování mnohorasovým složením rakouského obyvatelstva a zejména mnohojazyčným parlamentem ve Vídni. Byly to pocity, které mladý Hitler plně přijal za své.

V 80. a 90. letech 19. století byli tito pangermanisté silně zastoupeni v oblasti Lince, kde Hitler vyrůstal. Linecký program, politické prohlášení vydané v roce 1882 a pojmenované po hlavním městě Horních Rakous, skutečně požadoval „germanizaci“ rakousko-uherské říše a obsazení slovanských zemí.¹¹ Ale jak se brzy ukázalo, největší podpory se jim dostalo ve Vídni od krajně pravicových politiků, bezvýznamných novinářů a zanícených kazatelů uchvácených představou, jak se německý lid ujímá vlády nad stárnoucí habsburskou říší.

Po čtyřech letech války, v níž bylo zabito nebo zraněno 37 milionů lidí, 11. listopadu 1918, Německo kapitulovalo.

S bezcennou měnou, poníženým národem, rozpadlou monarchií a poznamenaný smrtí svých otců, synů a manželů, se německý lid v zoufalství upnul k nepříliš nadějnému „zachránci“: neznámému rakouskému válečnému hrdinovi s neobvyklým charismatem, hlasem jako zvon a železnou vůlí, jehož nechota přijmout mírovou úmluvu a hlasité sliby, že z Německa zase udělá významnou zemi, uchvátila národ zlomený nejkrvavějším konfliktem, ke kterému kdy na světě došlo.

Mladý Hitler: Zrození Führera je více než příběh z jeho mládí. Odhaluje způsob, jakým jeho osobní zážitky z války vychýlily jeho patologické uvažování tak, že dospělo až k touze po programovém vyhlazení nepřátelského národa. Snaží se ukázat, jak „vůdce“ – v Hitlerově pojetí této role – formovala jeho osobní účast v první světové válce i její následky. Tyto zážitky a zkušenosti později nejvíce formovaly jeho život. *Mladý Hitler* v širším smyslu popisuje, jak v poválečném Německu sehrála zbídačená společnost roli doktora Frankensteinova pro spoustu bláznů, extremistů a zločinců a dala člověku jako Adolf Hitler šanci dostat se k moci.

Rád bych zdůraznil, že psát o Hitlerovi je nesmírně složité, protože on sám i nacisté se snažili utajit nebo pozměnit fakta o jeho minulosti, aby z jeho života udělali legendu. Autor životopisu se potom může dostat do pastí uchovávaného mýtu. Aby mohl být objektivní, musí se z té pasti vymanit. Brát v úvahu původní dostupné informace s největší pravděpodobností příliš nepomůže, protože všechno, co bylo o Hitlerovi napsáno, bylo vědomě či nevědomě ovlivněno holocaustem. Informace z jeho mládí by ho mohly polidštit. Jeho láska k matce nebo přátelství se Židy ve Vídni se ve světle toho, co následovalo, jeví jako cosi nesmírně překvapivého.

Měli bychom se pokoušet vtisknout mu lidskou podobu? Ně kterým lidem připadá zvrácené snažit se představit si Hitlera jako

chlapce, mladíka, vojáka a myslící a cítící bytost. Pro ně bude vždy netvorem, který nařídil holocaust (viz jejich reakce na pokus o „polidštění“ vůdce ve filmu *Pád třetí říše*). Budeme-li takto uvažovat, nedozvíme se nic. Jak se vši hrůzou dokazuje neonacismus, který v současné době ožívá, nebyl Hitler žádnou výjimkou. Jeho nenávist dodnes sužuje spoustu lidí. Jeho postoje jsou krajní ukázkou toho, jak by lidé mohli uvažovat – tehdy i nyní.

Vylíčit Hitlera jako zrůdu, psychotického zabijáka a ztělesnění zla a poté opustit scénu, jako kdyby tím naše práce skončila, by vzbudilo dojem, že byl Hitler výjimečný, nevysvětlitelný jev a fanatik, s jakým se už v dějinách nejspíš nesetkáme. Není pochyb o tom, že měl abnormální schopnosti – byl vynikající řečník, měl výbornou paměť a mrazivé osobní kouzlo. Je ovšem znepokojující pravdou, že Hitler byl také lidský: ztělesňoval a dodnes ztělesňuje pocity milionů lidí.

Hitlerova strašlivá nenávist a odhodlání zahubit Židy i jeho rasové teorie, propagující posílání jiných bezbranných menšin (homosexuálů, Romů a Sintů, tělesně a duševně postižených) do táborů smrti ale stále odporují základním etickým normám.

Mladý Hitler: Zrození Führera hledá odpovědi v jeho mládí. Zkoumá události, které ho donutily utéci od rodiny i z rodné země a odhodlaně se vydat do války jen proto, aby po návratu do válkou zničeného Německa našel svůj životní sen v troskách.

Poznámka: Názvy následujících kapitol kopírují Hitlerova vlastní slova, převzatá z knih Mein Kampf a pozdější Table Talk.

**„Tehdy jsem si myslel, že
by se všechno mělo nechat
vyletět do povětří“**

Na Bílou (Velikonoční) sobotu 20. dubna 1889 se v malém hornorakouském městečku Braunau am Inn Aloisovi a Kláře Hitlerovým narodil v pronajatém bytě nad hostincem syn, kterého pojmenovali Adolf. Byl to už jejich třetí potomek. Obě starší děti, syn Gustav a dcera Ida, ale k nesmírnému žalu svých rodičů brzy zemřely. Klára proto svého přeživšího syna zahrnovala nesmírnou láskou a mateřskou péčí.

Lze si jen obtížně představit, jak by se Hitler dostal k moci, kdyby si byl ponechal otcovo původní příjmení Schicklgruber. Vidina statisíců Němců, jak zvedají pravou ruku a křičí „Heil Schicklgruber!“, je nejen k smíchu, ale je nereálná. Taková je síla jména.

Alois se narodil roku 1837 v Döllersheimu v Dolních Rakousích neprovdané dceři sedláka jménem Maria (nebo Marie) Anna Schicklgruberová. Totožnost jeho otce zůstává neznámá. Pět let po Aloisově narození, obestřeném určitým tajemstvím, se Maria Anna provdala za chudého padesátiletého mlynářského pomocníka jménem Johann Georg Hiedler. Po její předčasné smrti v roce 1847 byl Alois svěřen do péče Georgova bohatého mladšího bratra Johanna Nepomuka, sedláka ze sousední vesnice Spital. Jeho příjmení se vyslovovalo Hüttler (v tu dobu bylo běžné, že se stejné příjmení vyslovovalo různým způsobem).

V roce 1876, když bylo Aloisovi třicet devět let, se s požehnáním svojí rodiny vzdal svého původního příjmení a místo něho přijal příjmení svého pěstouna. Od té doby byl známý jako Alois „Hitler“.

Aloisovo rozhodnutí příliš nesouviselo s jeho profesními ambicemi. Příjmení Schicklgruber mu nikterak nebránilo v kariéře váženého celního úředníka. Pro změnu se rozhodl spíše proto, aby si zajistil legitimní postavení – a tím i dědictví – a zbavil sebe i svou rodinu dosavadní chudoby. Schicklgruberové byli chudí sedláci a jeho matka a Georg měli tak málo peněz, že někdy museli spát ve chlévě.

Podle zápisů v matrice v Döllersheimu učinili Nepomuk a další tři svědci počátkem roku 1879 nepravdivé prohlášení, že Alois Hitler je legitimní syn „Georga Hitlera“. A tak byla největší překážka v Adolfových vyhlídkách na budoucnost politika vymazána ze záznamů a jeho otec byl prohlášen za „legitimního“.

Totožnost Aloisova skutečného otce (a Adolfova dědečka z otcovy strany) zůstává záhadou. Někteří lidé se domnívají, že Alois byl plodem milostného poměru mezi Marií Annou a Johannem Nepomukem. Ten byl shodou okolností dědečkem Kláry, což celou záležitost ještě více zkomplikovalo. Pokud by to byla pravda, byla by Hitlerova matka Aloisova pokrevní příbuzná a Hitler potomkem zplozeným v incestním vztahu. Podle další rozšířené teorie byl Aloisův otec kočovný Žid, který se s Annou Marií vyspal, když cestoval městem. Přestože o tom neexistují žádné důkazy, zůstává Hitlerův „židovský dědeček“ oblíbeným mýtem, kterému neprávem dodnes věří spousta lidí.

Alois Hitler, svědomitý vládní funkcionář, patřil k těm německy hovořícím Rakušanům, kteří měli tendenci se v etnickém chaosu rakousko-uherské říše s jedenácti národy, devíti různými jazyky a několika náboženstvími cítit „němečtější než Němci“. Na veřejnosti se choval jako vážený a okouzlující člověk, ale v soukromí se vždy proměnil v mrzouta, který trávil spoustu času v hospodě a doma se choval jako despota a násilník. Byl to „autoritativní, dominantní a panovačný manžel“, píše Kershaw, „a přísný, chladný, autoritativní a nedůtklivý otec“.¹ V dnešním pojetí se jeví jako domácí tyran, ale ve

své době byl naprosto klasickým prototypem otce. Byl také zodpovědný, měl náležité postavení, na které byl hrdý, a miloval včelařství.

Měl neklidnou povahu a nevydržel dlouho na jednom místě. Trávil mnoho času na cestách, často se stěhoval a rodinu vláčil s sebou. V roce 1892, když byly Adolfovi tři roky, byl Alois povýšen na vrchního výběrčího cla. Bylo to poměrně prestižní postavení a rodina se přestěhovala do Pasova v Bavorsku na německé straně hranice – díky tomu se Adolf naučil mluvit s německým přízvukem. Téhož roku postihla rodinu další tragédie: Narodil se další syn, Otto, ale za pouhých sedm dnů zemřel. Klára, která byla milující matkou, nesla tuto ránu mimořádně těžce.

Klára Hitlerová (rozená Pözllová) byla o třiadvacet let mladší než Alois a byla jeho třetí manželkou. Alois měl dva potomky z předchozího manželství, Aloise mladšího a Angelu, kteří s nimi od 90. let 19. století po smrti své matky žili ve společné domácnosti. Přestože se Klára ze všech sil snažila vybudovat si k nim mateřský vztah, cítili se ostrčením a zanedbaním, protože většinu své náklonnosti věnovala Adolfovi. V roce 1943 si Patrik, syn Aloise mladšího, stěžoval, že Adolfa „matka rozmazlovala od rána do noci a nevlastní děti musely poslouchat nekonečné vyprávění o tom, jaký je Adolf úžasný“.² Alois mladší odešel od rodiny ve čtrnácti letech a Angela se vdala, když jí bylo dvacet.

Alois se s Klárou seznámil, když u něho pracovala jako služebná. Byla to slušná, jemná venkovská dívka, která zažila nehezky zacházení. Měla hnědé vlasy pečlivě spletené do copu a „krásné, výrazné šedomodré oči“.³ Byla tichá a zakřiknutá, ale dokázala být i vytrvalá. Snažila se chránit Adolfa před manželovými výbuchy vzteku a stavěla se na synovu stranu, když neposlouchal Aloisovy příkazy, což s přibývajícím věkem dělal čím dál tím častěji. Vyvolával bouřlivé scény a občas dostával nařezáno. O násilnické povaze Hitlerova otce toho bylo napsáno už mnoho, ale neexistují důkazy o tom, že by byl Hitler bit výrazně víc než většina chlapců v té době.

V této atmosféře představovala matčina ochraňující, láskyplná náruč pro Adolfa důležité útočiště. Sám Hitler později ve své knize *Mein Kampf* vzpomínal na to, že byl „matčin miláček“ a spal v „měkké posteli s prachovými peřinami“.⁴ Podle rodinného židovského lékaře Eduarda Blocha jí lásku více než štedře oplácel. „Navelek byla láska k matce jeho nejvýraznějším rysem,“ napsal později Bloch. „Nikdy jsem neviděl krásnější vztah.“⁵ August Kubizek, Hitlerův jediný přítel z doby jeho mládí, to vnímal velmi podobně: „Adolf svou matku doopravdy miloval... Vybavuji si mnoho situací, kdy své matce projevoval velkou náklonnost, zejména na konci jejího života, když těžce stonala. Nikdy o své matce nemluvil jinak než nesmírně láskyplně... Když jsme spolu bydleli ve Vídni, pořád s sebou nosil matčin obrázek.“⁶

V roce 1894, když bylo Adolfovi pět let, se Kláře narodil další syn, Edmund. V roce 1896 porodila ještě dceru Paulu. Adolf, který přišel o postavení matčina nejmilejšího dítěte, se stáhl do sebe a byl podrážděný a mrzutý. Začal číst romány od Karla Maye. Oblíbil si Old Shatterhanda, Mayova nejznámějšího hrdinu, a amerického indiánského náčelníka Vinnetoua. Hrál si na kovboje a indiány, a to ještě v době dospívání, kdy se jeho vrstevníci začínali zajímat o sport a dívky. Protože neměl stejně staré kamarády, často do svého „kmene“ přijímal mladší chlapce a nutil je, aby si s ním hráli.

Hitler se ke vzpomínkám na Maye vracel celý život. Tento slavný spisovatel pro něho představoval cosi jako rádce. „Když se ocitl ve zdánlivě beznadějně situaci,“ napsal později Albert Speer, „sahal [dospělý Hitler] po těchto příbězích, protože mu dodávaly odvalu stejně jako jiným lidem filozofická díla nebo Bible.“⁷

Koncem roku 1898 se rodina přestěhovala do malého domu vedle hřbitova ve vesnici jménem Leonding kousek od Lince (o pár let později se z ní stalo oblíbené místo nacistů). Podle jednoho z Adolfových nejstarších výkresů nazvaného „Naše ložnice“ lze usoudit, že se celá rodina tísnila ve dvou postelích. Ve skutečnosti to byl pokoj

Adolfa a Pauly, kde se každé ráno děsil toho, jak matka bude nutit jeho sestru, aby ho líbala. Jeho bratr Edmund spal s rodiči. V roce 1900 ve věku šesti let zemřel na spalničky, a Adolf se tak znovu stal matčíným jediným synem.

Ve dvanácti letech byl Hitler rozmazlený, sobecký a vznětlivý kluk, okázale pohrdající autoritami. Jeden pamětník ho popisoval jako „umíněné dítě“, které se „dokázalo rychle rozčilit“ a „nikoho neposlouchalo“: „Dokázal vymýšlet a provádět neskutečné vylo-meniny. Pokud nebylo po jeho, strašně se rozzuřil... Neměl žádné kamarády, nedokázal s nikým navázat vztah a byl nesmírně bezcitný. Byl schopný řídit vzteky kvůli sebemenší maličkosti.“⁸

Hitler navštěvoval dvě střední školy. Ani na jedné z nich ho učitelé nedokázali zkrotit. Byl tvrdohlavý, netečný a odmítal poslouchat. V základní škole (*Volkschule*, doslova obecná škola) ve vesnici Fischlham poblíž Lince si vedl dobře. Toto šťastné životní období ale náhle skončilo v roce 1900, když se ho otec rozhodl poslat do města na střední školu (*Realschule*, reálná škola, reálka) zaměřenou na technické předměty místo na klasicky orientované gymnázium. Tady měl Hitler podprůměrný prospěch ve všech předmětech kromě kreslení. Spolužáci se mu vysmívali, že je venkovský balík. S nikým se nespřátelil a ani se o to nepokoušel. Do školy chodil s nechutí. Vysmíval se autoritám. Propadl z matematiky a přírodopisu a ve školním roce 1901–1902 musel opakovat první ročník.

Jen jednoho učitele Hitler obdivoval. Byl to dr. Leopold Poetsch, Němec, který učil dějepis a uchvátil mladého Adolfa strhujícími příběhy o hrdinné minulosti Německa: „[Poetsch] Pronikal hustou mlhou celých tisíciletí,“ napsal později Hitler. „Když jsme ho poslouchali, hořeli jsme nadšením, a někdy jsme dokonce byli dojati k slzám.“⁹ Hitler později přičítal svou proměnu v mladého nacionalistického „revolucionáře“ Poetschovým hodinám dějepisu, což je klasický případ zpětně vybudovaného vztahu s osudovou mocí. Hitler uváděl, že podobný vliv na jeho smýšlení v mládí měl Georg

Ritter von Schönerer, tehdejší slavný vůdce pangermánského (všenešmeckého) hnutí. Schönererovy teorie o nadřazenosti Němců i jeho antisemitismus byly známé také v daleké Vídni.

V Linci sehrál hlavní roli Hitlerův obdiv a blízký vztah s Poetschem, na kterého s láskou vzpomínal jako na „šedovlasého, výřečného starého gentlemana“ a otcovský vzor, jenž v něm vzbudil víru ve „Velké Německo“ a přivedl ho k myšlence, že Židé a Slované jsou nejen nežádoucí cizinci, ale příslušníci podřadné *rasy*. Poetsch pocházel z jihoněmecké jazykové oblasti hraničící s jihoslovanskými zeměmi. Tam z něj jeho zkušenost s rasovými spory „udělala fanatického německého nacionalistu“, píše William Shirer.¹⁰ Je jisté, že Hitler na svého nejoblíbenějšího učitele nikdy nezapomněl. Na své cestě po obsazeném Rakousku, kterou podnikl jako vůdce v roce 1938, navštívil Poetsche v Klagenfurtu. Potěšilo ho, když zjistil, že jeho milovaný pedagog z dětství je členem nacistického SS (Schutzstaffel – ochranný oddíl), který byl před německou okupací v Rakousku zakázán.

Ve škole bylo Hitlerovým jediným opravdovým zájmem „umění“ (a ne dějepis, jak později tvrdil), přestože za žádný ze svých výkresů nikdy nedostal „výbornou“. Za čtyři roky studia na reálce byla jeho nejlepší známkou z výtvarné výchovy „dobrá“. Na jednom z jeho dochovaných výkresů (zjevně se nejednalo o školní práci) je jeho tehdejší učitel výtvarné výchovy, jak masturbuje. Psychohistorici pravděpodobně udělali dobře, že se o něm nikde nezmiňovali. Kolik školáků se podobným způsobem vysmívalo svým učitelům, a přesto z žádného z nich později nevyrostl diktátor?¹¹

Navzdory svým neúspěchům na poli výtvarného umění Adolf od mládí prohlašoval, že chce být „velkým umělcem“. Alois to bral jako urážku své osoby a synovo přání označoval za nesmyslné. Místo toho syna přesvědčoval, aby následoval jeho příkladu a vstoupil do státních služeb. Touto hádkou ohledně Adolfovy budoucnosti napjatý vztah mezi otcem a synem vyvrcholil. „Prostě nedokázal

pochopit,“ řekl později Hitler, „že se jednou budu stavět odmítavě k tomu, co on považoval za smysl celého svého života... Bylo mi tehdy necelých jedenáct let a poprvé ve svém životě jsem se vzbouřil.“ A dodal: „Nechtěl jsem být státním úředníkem.“¹²

Když třináctiletý Hitler zase řekl otci o svých ambicích, Alois „oněměl hrůzou“: „Malíř? Umělec?“ vykřikl pohrdavě, vzpomínal později Hitler. „Pochyboval o mém duševním zdraví a možná si myslel, že špatně slyšel nebo mi nerozuměl.“¹³ Synovy sny o budoucnosti byly ztělesněním toho, k čemu měl Alois největší odpor a čeho se nejvíce obával: že se z jeho syna stane líný povaleč, který bude navždy žít v chudobě – tedy pravý opak provinčního, váženého státního úředníka, jakým si vždy velmi přál být Alois. „Umělec? Nikdy. Jen přes mou mrtvolu!“ křičel. Otec a syn se v této záležitosti nikdy neusmířili. „A přitom zůstalo,“ psal Hitler ve své knize *Mein Kampf*. „Můj otec neustoupil ze svého ‚Nikdy!‘ A já jsem ještě více trval na svém ‚Ale ano!‘“¹⁴

Adolfův vzdor byl „zavržením všeho, co pro jeho otce něco znamenalo, a tudíž zavržením otce jako takového“.¹⁵ „Kdyby se stal malířem, byla by to pro jeho otce nejhorší možná potupa,“ vzpomínal August Kubizek, Hitlerův přítel z doby dospívání.¹⁶ Od té chvíle Adolf dostával „každý den pořádný výprask“, vzpomínala jeho sestra Paula, i když ve skutečnosti nejspíš nebyl bit tak často.

Klára ve snaze chránit svého syna doufala, že „svojí laskavostí docílí toho, čeho se otci nepodařilo dosáhnout násilím“.¹⁷ Od tohoto okamžiku se Hitler zmítal mezi hlubokou láskou k matce a strachem, a často dokonce i nenávistí vůči otci. Pomáhá to vysvětlit nesnesitelné záchvaty vzteku, jimiž Hitler zhruba v tu dobu začal trpět a které se mu s děsivou intenzitou vracely až do dospělosti.

Dne 3. ledna 1903 ráno pětádesátiletý Alois zkolaboval na židli ve své oblíbené hospodě v Leondingu a vzápětí byl prohlášený za mrtvého. Příčinou smrti bylo vnitřní krvácení. Hitlerovou bezprostřední reakcí byl smutek nad ztrátou otce, k němuž pravděpodobně

cítil spíše strach než nenávisť. Podle Kubizeka Hitler otce neochotně respektoval. Sám Hitler mnohem později ve své knize *Mein Kampf* psal o tom, jak si otce vážil. Rodina sice nad Aloisovým úmrtím truchlila, ale zároveň pociťovala poměrně silnou úlevu. Díky Kláříně vdovskému důchodu teď byli finančně dobře zajištěni a už je nedusila přítomnost muže, který zadupal každou synovu snahu vytvořit si k otci láskyplný vztah.

Některé chlapce těší a motivuje, když mohou uctít otcovu památku tím, že půjdou v jeho stopách. To ale nebyl případ mladého Hitlera, jenž i nadále dělal všechno pro to, aby byl pro svou rodinu tím největším zklamáním. Jako by snad chtěl otci vzdorovat i po jeho smrti. Pokud měl nějaký skrytý talent, jak se domnívali někteří jeho učitelé, dobře ho skrýval předstíráním naprosté lhostejnosti a nezájmu. Kdykoli se mu to hodilo, hrál si na nevléčitelně nemocného. Kvůli špatným studijním výsledkům ztrácel sebevědomí a byl čím dál tím nevrlejší a výbušnější. Ve školním roce 1903–1904 měl ve třetím ročníku tak špatné vysvědčení, že mohl nastoupit do čtvrtého ročníku pouze pod podmínkou, že opustí reálku v Linci a bude pokračovat ve studiu na nějaké vzdálené škole na venkově nebo v malém městě. „V tu chvíli bylo jisté jen jedno: že jsem špatný žák,“ přiznal později Hitler. „Učil jsem se jen to, co mě bavilo. A to bylo zejména to, o čem jsem si myslel, že budu jednou potřebovat jako malíř. To, co mi připadalo nedůležité nebo jinak nezajímavé, jsem zcela sabotoval.“¹⁸ Doktor Eduard Huemer, jeho bývalý učitel, o Hitlerovi tvrdil, že byl tvrdohlavý, panovačný, dogmatický a výbušný a rád prováděl ošklivé kousky svým spolužákům.¹⁹

V nové škole ve Štýru blízko Lince se jeho prospěch ještě zhoršil. Možná to byl důsledek toho, že poprvé opustil domov a žil v podnájmu u pěstounské rodiny. Chyběly mu matčiny projevy lásky a později se přiznal, že se mu velmi stýskalo. „Když ho matka poslala do Štýru, byl nešťastný a rozezlený,“ uvedl později dr.

Joseph Goebbels.²⁰ Ve školním roce 1904–1905 propadl z němčiny a matematiky, předmětů důležitých pro další studium.

Tentokrát se vyhnul ponížení spojenému s vyhozením ze školy tím, že se rozhodl zcela zanechat studia. V létě 1905 v šestnácti letech odešel ze školy. Poslední den ve Štýru se vypravil ven slavit, zjevně sám. Později tvrdil, že ztratil závěrečné vysvědčení. Matce řekl, že mu uletělo oknem z vlaku. Ve skutečnosti ho ale ředitel školy později našel špinavé a zmačkané: mladý Hitler ho použil jako toaletní papír.

Hitler opustil střední s pocitem nenávisti vůči škole, spolužákům a učitelům. To oni mohli za jeho neúspěchy, ne on. Jeho odpor k autoritám se vztahoval i na katolickou církev – byl to pravděpodobně důsledek averze vůči školnímu knězi, který ho kdysi urazil. Johann Prinz, Hitlerův kmotr, vzpomínal, že Adolf při svém biřmování v katedrále v Linci v roce 1904 působil ze všech chlapců „nejmrzutějším dojmem“. „Měl jsem dojem, že mu celé biřmování přišlo odporné.“²¹ V roce 1942 Hitler popisoval své dospívání takto: „Ve třinácti, čtrnácti, patnácti letech už jsem v nic nevěřil. A žádný z mých kamarádů určitě nevěřil v takzvané společenství... Tehdy jsem si myslel, že by se všechno mělo vyhodit do povětrí.“²²

Kde se zrodila jeho nenávist vůči celému světu? Hitler neměl „těžké dětství“. Nenarodil se v chudé, bezcitné ani rozvrácené rodině. Psychiatři si s odpovědí nevedí rady. „Podle všeho, co víme,“ usuzuje Volker Ullrich, autor Hitlerova posledního životopisu, „to vypadá, že měl Hitler naprosto normální dětství... Neexistují žádné zjevné náznaky abnormálního vývoje osobnosti, kterým by mohly být přisuzovány Hitlerovy pozdější zločiny. Pokud měl Hitler nějaký problém, byl to spíš nadbytek než nedostatek mateřské lásky.“²³

Hitler ospravedlňoval rozhodnutí ukončit své studium tvrzením, že byl nemocný. Přesvědčoval matku, že jakožto jediný „muž“ v rodině jí bude schopen pomáhat s domácností. Klára se nechala přesvědčit,

ale on ji v obou bodech zklamal: Nebyl tak nemocný, aby nemohl dokončit školu, a v následujících dvou letech selhal i jako „pán domu“. Místo toho se poflakoval, maloval, chodil na dlouhé procházky a vyhýbal se domácím pracím, protože podle jeho názoru byly pod úroveň radikálního bohéma, kterým se toužil stát.

V té době žili Hitlerovi v malém bytě ve třetím patře nájemního domu v Humboldtstrasse 31 v Linci. Klára pronajímala hlavní ložnici, aby si přivydělala, a tak s Paulou spaly v obývací, zatímco Adolf obýval zbývající pokoj (nebo spíš komůrku). Na stěně visel otcův portrét z doby krátce před jeho úmrtím a na policích byly pečlivě rozloženy jeho dýmky. Duch malicherného tyрана tedy žil dál a zaséval do synovy mysli touhu po vzdoru. Hitler nadále vedl „poklidný život“, jak tomu říkal. Maloval, psal a četl, zejména příběhy z německé mytologie o hrdinských činech germánských kmenů, a ke své budoucnosti se stavěl s naprostou lhotejností.

Každý, kdo ho tenkrát znal, vzpomínal na to, jak ve svých šestnácti letech s nesmírným nadšením do noci maloval, hlavně budovy, muzea nebo mosty, a přitom ignoroval dění i lidi kolem sebe. Během těchto výronů tvořivosti se Hitler zcela uchyloval do světa fantazie, proměnil Linec a vytvářel nová města a přitom si představoval, že je génius, který má moc změnit svět (o třicet pět let později si skutečně objednal stavbu mostu přes Dunaj podle nákrešů z doby svého mládí).²⁴ Seběmenší vyrušení z jeho snu ho dohánělo k záchvatům zuřivosti a zoufalství – jako když nevyhrál v loterii, přestože byl skálopevně přesvědčený, že jeho osudem je vyhrát. Z výher chtěl financovat svůj návrh velkého domu na Dunaji. Podle Hitlera to v žádném případě nebyla směla. Mohly za to temné síly. Proklel organizátory loterie a vládu a obvinil je z toho, že zmanipulovali výsledek a podvedli ho.²⁵ Měl vztek na důvěřivé chudé hráče, kteří navždy přišli o své úspory. Za to, že se Hitlerovi nepodařilo vyhrát první cenu, mohli všichni kromě jednoho rozzlobeného mladíka, jehož čísla nebyla vylosována.

„Nevzpomínám si, že bych doma někdy slyšel slovo Žid“

V roce 1904, za sloupovým opery v Linci, odkud bylo možné sledovat představení s levným lístkem „na stání“, potkal Hitler, tehdy patnáctiletý a stále žák reálky ve Štýru, poprvé Augusta Kubizeka („Gustla“). Byl o devět měsíců starší než Adolf a bylo mu souzeno stát se jeho jediným přítelem z doby dospívání. Gustl byl plachý, přemýšlivý mladý muž a talentovaný hudebník. Na první pohled mu Adolf připadal jako „nápadně bledý, hubený mladík, který sledoval představení zářícíma očima. Myslel jsem si, že pochází z lepší rodiny, protože byl vždy velmi upravený a zdrženlivý“.¹

Tak začalo jejich zvláštní přátelství, jak je popsal Kubizek ve svých vzpomínkách – autentických pamětech z doby Hitlerova dospívání, které vyšly v roce 1951 pod názvem *The Young Hitler I Knew*.² Není pochyb o tom, že tyto paměti obsahují řadu faktických chyb a zkreslených informací způsobených odstupem času, ale přesto přesně popisují jejich podivně nevyvážený vztah. Hitler v něm měl vždycky navrch a vyčítal Gustlovi nedochvilnost, shazoval jeho měšťácké názory a byl celkově dominantní ve vztahu k tichému a neprůbojnému milovníkovi hudby, který trpělivě snášel panovačné chování svého společníka.

Jejich vztah fungoval, protože se oba pevně drželi své role: Hitler byl vychloubačný pozér a Kubizek skromný společník a trpělivý posluchač. Gustlova pasivita a smysl pro humor a ironii byl dokonalou protiváhou Hitlerovy panovačnosti, namyšlenosti a útočnosti. Byli zajímavá dvojka. A zatímco Hitlerovo arogantní chování kompenzovalo jeho akademické nedostatky, Kubizekova tichá sebedůvěra

odrážela jeho opravdové schopnosti. Když se Hitler a Kubizek seznámili, pracoval Kubizek v otcově čalounické firmě a studoval hudbu. Později se stal uznávaným hudebníkem a nepříliš významným dirigentem.

Kubizek pohlížel na Hitlera nejen jako na kamaráda, ale i jako na kuriozitu a zajímavou povahu ke studiu. Hitler si užíval Kubizekovo submisivní postavení a obdiv. Ani jeden z obou mladíků se příliš nezajímal o dívky, třebaže Hitler svým sebevědomým vystupováním zaujal řadu mladých dívek, které také chodily na operu. Navzdory spekulacím nebyl jejich vztah homosexuální. Oba milovali operu, hlavně díla Richarda Wagnera, a pravidelně navštěvovali představení.

V té době byl Hitler průměrně vysoký, hubený a měl propadlé tváře. Černé rovné vlasy už tehdy nosil sčesané do čela. Oblékal se v nápadném bohémském stylu, který by se jeho otci hrubě nelíbil. Nosil klobouk se širokým okrajem, černé rukavice z kůzlečí kůže, bílé košile a černé kabáty lemované hedvábím. Nesportoval, ani se o žádný sport nezajímal (ale příležitostně lyžoval). Potuloval se ulicemi Lince a snil o tom, jak ho přestaví.

Spoustu lidí zaujal svými zvláštníma očima. Byly „zářivé“, „prázdné“ a „kruté“, vzpomínala Kubizekova matka.³ „Nikdy v životě,“ napsal Kubizek, „jsem neviděl jiného člověka, který na první pohled a absolutně zaujal svými očima... Adolf doslova a do písmene mluvil očima. I když se jeho rty nehýbaly, člověk věděl, co chce říct.“⁴ Hitlerovy pronikavé a vyzývavé oči zastiňovaly nehezské rysy jeho obličeje – ústa s tenkými rty, rovný nos s velkými nosními dírkami a řídké nenápadné vousy (kartáčovitý knír mu začal růst až za války).

Komunikace mezi Hitlerem a Kubizekem byla zcela jednostranná. Hitler nevěnoval příliš pozornosti druhým lidem. Zajímal se jen o sebe a své ambice a ostře se pouštěl do každého, o kom se domníval, že nerozumí nebo brání jeho plánům. Ve skutečnosti měl ale jen jednočlenné publikum: Kubizek poslouchal a přikyvoval. „Moje práce představovala pro Hitlera jen otravnou překážku

našeho osobního vztahu,“ uvedl později s náznakem hořkosti v hlase. „Netrpělivě otáčel malou černou hůlkou, kterou vždy nosil.“ (Hůlka předcházela biči, který svíral v ruce v Mnichově po skončení první světové války.) Když Adolf odešel ze školy a Gustl se ho bezelstně zeptal, jestli si bude hledat zaměstnání, odpověděl podrážděně Hitler: „Samozřejmě že ne,“ jako kdyby zaměstnání bylo něco, čemu se věnují jen méněcenní jedinci.⁵

Při jejich každodenních procházkách po Linci vedl Hitler dlouhé a rozzlobené proslovy na témata, která ho zaujala. Kubizeka přitom fascinovalo jeho procítěné řečnické umění. Dlouze a poutavě hovořil o umění, o tom, jak je postaveno město, o mostu vedoucím přes Dunaj, nové podzemní železniční síti a posledním představení Wagnerovy opery. Dlouze a nesmírně emotivně Kubizekovi kázal, jako kdyby si představoval, že hovoří k velkému davu, a ne ke svému jedinému příteli. Okouzlený Gustl dospěl k závěru, že Adolf měl především potřebu křičet.

Tyto projevy, které pronášel někde na veřejnosti, vypadaly jako výbuchy sopky. Bylo to, jako kdyby se z něho valilo něco hodně vzdáleného. Takové záchvaty vzteku jsem doposud viděl jen v divadle, když nějaký herec hrál, že zuří. Když jsem u něj takovýto výbuch uviděl poprvé, jenom jsem stál a zíral a zapomněl jsem tleskat. Brzy jsem si ale uvědomil, že to není divadlo. Ne, tohle nebylo divadlo, on nepřeháněl, jen vyjadřoval své skutečné emoce a já jsem viděl, že to myslí smrtelně vážně... Nezapůsobilo na mě to, co řekl, ale jak to řekl. Pro mě to bylo něco nového a velkolepého. Nikdy bych nevěřil, že by někdo mohl pouhými slovy dosáhnout takového efektu. Avšak všechno, co ode mě chtěl, byla jediná věc – souhlas.⁶

A kdyby nesouhlasil? „Něco tak neškodného jako pár ukvapených slov by ho nesmírně rozzuřilo.“

Hitlerovými nejoblíbenějšími tématy byly architektura a význam Německa a Habsburků. Dokázal se hodiny rozčilovat nad chybami v územním a architektonickém řešení Lince a kreslit náčrty, jak by se město mělo přestavět (o mnoho let později se ve věku padesáti let bude nemilosrdně snažit provést to, co v pouhých patnácti letech vymyslel). Přesně v duchu tehdejšího pangermánského smýšlení pohrdal Habsburky pro jejich neschopnost. Byl skalním odpůrcem nefunkčního, rasově i národnostně pestrého vídeňského parlamentu (skládal se z představitelů mnoha různých národů zastoupených v říši, včetně Němců, Čechů, Poláků, Maďarů a Italů). Nesmírně toužil po tom, aby se německá menšina v Rakousku spojila se svými příbuznými a vytvořila novou Německou říši, která bude vládnout Evropě. Kubizek, který se o politiku příliš nezajímal, vždy vzpomínal na to, jak jeho přítel neustále používal slovo „Říše“. Hitlerovo pohrdání rakouským režimem sílilo s jeho rostoucím obdivem ke všemu německému. Toto poblouznění v něm zakořenilo v době dospívání pod vlivem německy mluvící komunity v Rakousku a poutavých příběhů o německých válečných úspěších, o nichž četl ve škole.

Z nejvýznamnějších Němců, které obdivoval a k nimž patřili například Martin Luther, Fridrich II. Veliký, Bismarck a Friedrich Nietzsche, měl nejraději Wagnera. S nesmírným nadšením o něm četl všechno, co mu přišlo do ruky. Během dlouhých procházek občas popadl Kubizeka za paži a přednášel pasáže z Wagnerových dopisů nebo si tlumeně prozpěvoval některou z jeho árií. Jeho nejmilejší operou byl *Lohengrin*, hrdinská legenda z německé historie. Doufal, že se jednoho dne podívá do koncertní haly v Bayreuthu, kde Wagner kdysi žil.

Během těchto sáhodlouhých emotivních projevů Hitler neprojevoval žádný soucit, pokoru nebo důvtip. Byla to jeho charakteristická vlastnost, která ho provázela až do dospělosti. Ostatní lidi bral na vědomí jen tehdy, když mu dokázali pomoci s realizací jeho plánů. Obyvatelé Lince Hitlera považovali za chlubila a ztracenou existenci,